

Patrimoni cultural i col·lectius d'estudis locals

Les investigacions consoliden la influència de la memòria personal sobre les celebracions

Enric Juan
DIRECTOR DE QUADERNS
D'INVESTIGACIÓ D'ALQAÜS

El passat dia 10 de desembre es va presentar a Alaquàs *Receptes saludables de sempre*, el primer volum de la col·lecció Memòria Popular i Patrimoni, una nova proposta editorial dedicada a investigar i donar a conèixer les creacions culturals del nostre poble.

Les receptes de cuina publicades responen al treball generós de més de vint persones coordinades per Isabel Cosme Paredes; també a la col·laboració de col·lectius i comissions culturals locals, com Cor de Vila, El Cullerot, la Unió Musical o Quaderns d'Investigació d'Alaquàs. L'èxit de la iniciativa és esperançador; el llibre va per la segona edició i la demanda de quasi mil exemplars és una bona notícia quan, a més,

es coneix que el producte de la venda es dedica a causes solidàries.

Els estudis sobre el patrimoni local consoliden la influència de la memòria personal quan s'indaga sobre una celebració festiva, es conta una història o, com en el cas del nostre primer volum, es cuina una recepta. Però, les investigacions també refermen la memòria social quan es contempla i s'admira la mirada vital de les persones que vivim al mateix espai humà on es desenvolupa la vida col·lectiva; l'espai on tots participem de l'aventura de la recreació de la cultura i dels valors locals.

És aquest generós al·legat sobre els estudis d'història i cultura local el que ens permet apropar-nos a les persones, als seus problemes i possibilitats; també a les seues creacions: als objectes que utilitzen als tallers; als jocs que els diverteixen o al mobiliari de les ca-

Gegants d'Alaquàs i el carrer de Sant Miquel.

Q. I. A.

ses on viuen. Particularitzar la història a través d'aquestes vies d'investigació ens fa ampliar el concepte de Memòria i de Patrimoni en abastar nous territoris d'estudi com la tecnologia artesanal, l'economia quotidiana, les tradicions festives, els costums socials, el mobiliari d'ús familiar..., o els esports, els vestits, les plantes que es conreen, les imatges o els plats de menjar que es cuinen.

Receptes saludables de sempre té molta veure amb l'esforç de moltes persones que, a través del col·lectiu d'estudis locals, mostren una sensibilitat especial per promoure una alimentació sana, nutritiva i econòmica; també feta amb productes de temporada i de proximitat on s'incorporen plats popu-

lars d'Alaquàs i també receptes d'altres parts del món. En aquest sentit, la relació de receptes publicades són un acte de lleialtat i solidaritat respecte a tots els que compartim el mateix espai vital. També és una forma d'admirar la vitalitat intel·lectual de totes les persones que tenim a prop en gaudir de les seues creacions.

Investigar i difondre la memòria popular del nostre espai viscut és un bon objectiu per aramateixi per als anys vinents i és bonic participar d'aquesta tasca col·lectiva en què el treball de tots és una font continua d'orgull. Ben aviat s'editaran nous llibres que tractaran temes tan diversos com la decoració modernista de les façanes; el mobiliari que es fa servir als habitatges

familiars; els jocs tradicionals; el patrimoni industrial de les empreses o les creacions dels nostres ceramistes i ollers al llarg del temps... Tretze comissions integrades per més de cent persones ja estan treballant.

Ens il·lusiona donar visibilitat a la cultura i el patrimoni local del nostre poble. Guaitarem des d'aquest nou espai intel·lectual per investigar i difondre tot allò que constitueix el patrimoni material, literari, festiu, gastronòmic... d'Alaquàs. Exposarem les joies de la nostra memòria; admirarem la informació obtinguda entre tots; desembarcarem en un món de suggestives expectatives culturals; i ens adonarem també que és bonic aprendre els uns dels altres.

LA BATALLA DE TRABAJAR EN LA ARQUEOLOGÍA

Trabajar en el campo de la arqueología en la provincia de Valencia viene siendo, desde hace años, una batalla continua contra la administración de Cultura. Los plazos de respuesta de la misma a las solicitudes de autorización para llevar a cabo cualquier intervención arqueológica no sólo llegan al límite legal de los tres meses, sino que en muchas ocasiones los supera, sin que los responsables de los servicios de patrimonio tomen decisión alguna que ponga fin a esta situación. Este tiempo de espera que la administración justifica por la falta de personal, supone para el promotor, constructor, arquitecto, arqueólogo y demás profesionales que participan en cualquier proyecto constructivo un perjuicio económico y profesional incalculable.

A ello cabe añadir la lista de requerimientos, imposiciones metodológicas y paralizaciones de proyectos y obras cuya decisión suele depender de uno o dos técnicos cuyo punto de vista personal y subjetivo se impone a la lógica del trabajo y a la experiencia profesional de un colectivo que supera con creces el número de técnicos de la administración ante los cuales debe ceder. El resultado es la creación de falsos históricos, de intervenciones arqueológicas innecesarias en edificios contemporáneos, etc. y un descrédito cada vez mayor hacia el arqueólogo profesional que acaba siendo

Tribuna
Sección de Arqueología
Colegio oficial de Doctores y Licenciados
en Filosofía y Letras y en Ciencias
de Valencia y Castellón

el culpable del retraso de las obras ante promotores, constructores y la ciudadanía, en general.

Si nos ceñimos al ámbito de la ciudad de Valencia, nos encontramos ante una vuelta de tuerca más. Desde que el pasado mes de enero de 2021 la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport otorgara el reconocimiento como Servicio Municipal de Arqueología al Servicio de Investigación Arqueológica Municipal (SIAM), la situación se ha vuelto tan insostenible que algunos profesionales con amplia experiencia y reconocimiento en el campo de la arqueología han decidido no trabajar en

la ciudad. Los motivos son muchos y justificados.

El reglamento de actuaciones arqueológicas deja bien claro en su artículo 15 que las competencias de este Servicio no son otras que las de supervisar, informar, mantener actualizada la carta arqueológica municipal y asesorar, además de ser depositarios de los materiales resultantes de las excavaciones urbanas. Nada más y nada menos.

Sin embargo, nos encontramos con que está imponiendo formatos de entrega de memorias e informes arqueológicos, de fotografías y planos; que exige la entrega de los materiales en embalajes con tipología y medidas concretas; que la revisión de dicho material para su depósito la está llevando a cabo personal no cualificado para ello; que no tiene espacio de almacenamiento; que pretende imponer codirecciones arqueológicas a cualquier profesional que lleve a cabo una actuación en la ciudad de Valencia; que exige la entrega de documentación en papel; que publica artículos e inclu-

so libros referidos a excavaciones que están en marcha y de las que dicho servicio no ostenta la dirección, etc. Y todo ello contraviniendo la normativa vigente.

Lejos del punto de vista del consistorio valenciano y de algunos responsables de la Conselleria de Cultura, el reconocimiento del SIAM como servicio municipal de arqueología no ha sido una prioridad para el colectivo de arqueólogos profesionales; y nos consta que tampoco lo era para algunos de los miembros de la concejalía de Cultura. Sabíamos de las carencias de personal, de material, de presupuesto y de espacio que existían y que siguen existiendo. Personal subalterno, becarios y trabajadores temporales contratados gracias a los programas de subvenciones para el fomento del empleo no deberían ser motivo suficiente para un reconocimiento de esta índole en el que está en juego no sólo el trabajo de profesionales sino, además, el estudio y la protección de un patrimonio tantas veces utilizado para salir en la foto.